

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

ספק כהן שנשא בנישואין אזרחיים בעולת נכרי

תיק יוחסין מס' 623-סא

נושא הדיון

מר ק' נשא ברוסיה בנישואין אזרחיים אשה שהיתה גרושה אזרחית מיהודי ולפני נישואיה הראשונים היתה בעולת נכרי. לאחר שמר ק' חזר בתשובה התחיל להחמיר על עצמו באיסורי כהונה שלא להטמא למתים מפני שדודו סיפר לו שמשפחתו מתייחסת לבית חשמונאי הכהנים. גם שם משפחתו מצוי הרבה אצל כהנים. הוא לא עלה לדוכן. מכיון שאשתו מהנישואין האזרחיים היתה פסולה לכהונה, נפסק לו ע"י רב אחד שלא יקדש אותה כדמו"י, וימשיך לחיות אתה בלי קדושין. "כך עדיף" נאמר לו.

השאלות לדיון

א. נבעלה לנכרי האם אסורה לכהן משום זונה.
 ב. מי שגדל בבית שהיה מנותק משמירת תו"מ ברוסיה, ועד שחזר בתשובה לא ידע ולא שמר עניני כהונה, ואח"כ נאמר לו ע"י דוד - שגם הוא אינו שומר תו"מ - שהם כהנים, ומאז החמיר על עצמו שלא להטמא למתים, האם עליו להחמיר גם בנישואין עם איסורי כהונה.

תשובה

א. במשנה יצמות סא א חכמים אומרים אין זונה אלא גיורת ומשחררת ושנבעלה בעילת זנות. ובצרייתא שם ב נחלקו בזה תנאים. לדעת ר' אליעזר זונה כשמה, ופרש"י דאין זונה אלא אשת איש שזינתה. ר' עקיבא אומר זונה זו מופקרת, ופרש"י ואפילו פנויה. דעת חכמים כתבו תוס' שם שבעילת זנות היינו ממי שאין קדושין תופסין בהן כגון עכו"ם ועבד וחייבי כריתות. ופסק הרמב"ם אסו"ב פי"ז ה"א ושו"ע אבהע"ז סי' ו סעי' א עפ"י גמ' קדושין עז א וז דכהן אסור לישא אשה זונה ואם עבר ונשא לוקה. ואם בא עליה דרך זנות בלא קדושין, אמנם לדעת הרמב"ם שם ה"ב עפ"י קדושין עז א אינו לוקה משום לא יחלל אלא ע"י קדושין, אבל דעת רש"י בקדושין שם ד"ה שני שמות וד"ה ומודה, וריטב"א שם, ומאירי שם בשם כל הגאונים, אף על ביאה בלא קדושין לוקה משום לא יחלל.

וע"כ עלת אותו רב למר ק' שימשיך לחיות עם אשתו האסורה באיסורי כהונה בלא חו"ק, והסתמך על דעת הרמב"ם שאין לוקה משום לא יחלל אלא דרך קדושין, ועל דעת הראב"ד בהשגות אישות פ"א ה"ד ותשובות המיוחסות לרמב"ן סי' רפד דאשה המיוחדת לו והיא צביתו אינה אסורה. דברים אלו זרים ומוזרים ואינם ניתנים להאמר. שהרי רש"י והריטב"א ומאירי בשם כל הגאונים חולקים על הרמב"ם וסוברים דלוקה משום לא יחלל גם שלא ע"י קדושין. ואם אכן הוא ספק כהן אם יהיה מותר בספק איסור דאורייתא אליבא ד"כל הגאונים". וגם ההיתר לחיות בלא חו"ק ולחיות כל חייו בצעילות זנות על סמך הראב"ד והרמב"ן, הוא חמור ביותר, שהרי אף לדעת הראב"ד שאין איסור במיוחדת לו, כבר כתבו הריב"ש סי' שלא ורדב"ן סי' אלף ר"ו דמ"מ איכא איסור עשה או איסורא דרבנן. וכתב בשו"ת ר' אליהו מזרחי סי' נט בדבר כהן שטעה ונשא חלוצה חייב לגרשה, דאפילו היה אנוס בטענת נפשות לא אמרו אלא בשאר עבירות, אבל לא בשלושה עבירות דע"ז וג"ע ושפ"ד, ואע"ג דאיסור חלוצה אינו אלא מד"ם ואינו בכלל ג"ע, מ"מ כיון דאיסור ביאה הוא בכלל ג"ע וכו', והעובר על דברי חכמים חייב מיתה. ע"כ. והוצאו דבריו במשל"מ יסוה"ת פ"ה ה"ב ומג"א סי' קכח ס"ק נט ושער הליון למ"צ שם ס"ק ק"ז. ולא יאומן שרב בישראל יורה להתיר לכהן או לספק כהן לחיות עם בעולת נכרי.

ב. כבר הוצא בפס"ד ירושלים כרך ג עמ' רל תש"ו הגר"ש וזנר דבזמן הזה באלה שבאים מרוסיה שזה כמה דורות שאפס תורה ויחוס מהם, ונתערבו בהמוניהם בגויים ובפסולים, או אלה שבאים מסביבה של מדינה שכמעט רוב נאבד בנשואי תערובת ואיסור, האם כהנים אלה כהני חזקה יקראו שנאמר להם עכ"פ עפ"י הלכה פסולי כהונה, ונתיר נ"כ וכו', ונהי דלמעשה מי שבא ואמר כהן אני (ונקרא ג"כ כהן) אפ"י מאלה, גם אם אין מעלים אותו לכהונה, מ"מ שו"א אנפשיה חתיכא דאיסורא ואוסר עלמו בגרושה וחללה ושאר פסולי כהונה, ואין אנו עושים עוֹבְדָא להתירו אפ"י לחלוצה דרבנן, כמבואר בפוסקים אבהע"ז סי' ג ס"א ועוד וכו'. אבל היות בלא"ה ריע חזקתייהו מאד מאד והם בחזקת מצולצלים מדורות, וכאשר כי מהרש"ל בשעתו אפ"י על הכהנים הנדיקים, ומאז עד מצבו של עם ישראל בזה"ל צפרט בארצות הנ"ל ירדנו פלאים בענין היחוס וכו', ומה דנקרא המשפחה כהן לא מעלה ולא מוריד בזה, דהחזיקו בשם אבל לא ביחוס. ע"כ.

וצפ"ס"ד מהגר"כ קרלין שליט"א בנידון מר ג' קאן הלומד בישיבת נ', כתוב: "עולה מרוסיה שהורים לא ידעו שום דבר מיהדות ולא ידוע לו שום דבר על אציו אם היה כהן, אם יש לחשוד שהוא כהן. נראה שהשם קאן אין בו ראייה שהוא כהן, וא"כ דינו ככל העולים מרוסיה שלא חוששים לאיסורי כהונה". ע"כ. ועיי' פס"ד ירושלים כרך ה עמ' רל ש"ל שההימנעות מלהטמא למתים מהווה חזקה לכהונה, וממילא אסור גם להנשא לאיסורי כהונה מדין שאחד"א.

מסקנה

אסור לבני הזוג להמשיך ולחיות ביחד.